

کزارش یک
جعفر تکبیری

ایران عضو بومی باشگاه هسته‌ای جهان

جمهوری اسلامی ایران در حالی امروز به یک قدرت هسته‌ای تأثیر گذار در سطح جهانی تبدیل شده که در رژیم پهلوی، برنامۀ هسته‌ای ایران یک پروژه بی‌مقیاس کوچک و در عین حال در خدمت غرب بود. روزنامه جوان در ادامه سلسله گزارش‌های خود پیرامون دستاوردهای مهم انقلاب اسلامی ایران، این بار به مقایسه دستاوردهای هسته‌ای کشورمان در دوره رژیم پهلوی و نظام جمهوری اسلامی ایران پرداخته تا مشخص شود در جریان این دو حکومت چه چیز دادیم و چه گرفتیم.

این در حالی است که اگر چه امروز به واسطه برخی سیاست‌های کلان نظام، بخش مهمی از این برنامه صلح‌آمیز در کشور متوقف شده اما واقعیت آن است که همین بخش فعال همچنان دستاورد بزرگ‌تری نسبت به عملکرد رژیم پهلوی است.

■ **چه دادیم؟**

نخستین برنامه ایران برای به کارگیری انرژی هسته‌ای به سال ۱۹۵۷ بازمی‌گردد؛ جایی که بر اساس یک سناریوی آمریکایی تحت عنوان اتم برای صلح که توسط ایزنهاور مطرح شد، برخی کشورهای دنیا از جمله ایران که در همسایگی شوروی قرار داشتند، به عنوان پایلوت توسعه طرح‌های هسته‌ای امریکا انتخاب شدند.

بر اساس این پروژه، در حالی که صنعت هسته‌ای در بسیاری از کشورها با سرعت چشمگیری در حال توسعه و پیشرفت بود، ایران و امریکا یک قرار داد در این حوزه امضا کردند و بر اساس این قرارداد، چند کیلوگرم اورانیوم غنی‌شده برای مصرف پژوهشی از سوی امریکا به ایران تحویل داده شد. همچنین ایران مقدمات خرید یک رآکتور پژوهشی پنج‌مگاواتی را برای دانشگاه تهران فراهم کرد و این رآکتور به تهران منتقل شد؛ رآکتوری که تنها ۱۲ سال پس از راه‌اندازی دچار مشکلات فنی شد و ایران برای تعمیر آن مجبور شد دست به دامن فرانسوی‌ها شود؛ اتفاقی که پایه‌وام یک میلیارد دلاری ایران به کمیساریای انرژی اتمی فرانسه شد و این وام در مسیر کارخانه غنی‌سازی اورانیوم استفاده دارد. اما آنچه در تمام طول مدت فعالیت رژیم پهلوی در حوزه هسته‌ای مشاهده می‌شود، تنها قرار دادهایی

کلان برای ساخت چندین نیروگاه هسته‌ای بود که از میان تمامی این قراردادها، تنها پروژه نیروگاه بوشهر به ثمر نشست. اگرچه این پروژه نیز به خاطر وقوع انقلاب نیمه‌تمام باقی ماند. این در حالی است که در طول تمامی این سال‌ها رژیم پهلوی با پیش گرفتن سیاستی غلط که مبتنی بر نمایش‌های تبلیغاتی بود، میلیاردها دلار از سرمایه کشور را در اختیار کشورهای همچون امریکا، فرانسه، آرنانتین، هند و استرالیا قرار داد؛ سیاستی که به نظر می‌رسد با تحریک ایالات متحده هدفی جز تهیه و تولید سلاح هسته‌ای نداشت تا از این طریق، ایران نیز وارد جنگ سرد امریکا و شوروی شود. کارخانه غنی‌سازی اورانیوم استفاده‌شده در رودتر در سخنانی گفت که ایران «بدون شک و زودتر از آنچه فکر کنید» به سلاح اتمی دست خواهد

پایسده

سرویس سیاسی، ۸۸۴۹۸۴۳۶

چه دادیم و چه گرفتیم؟

ایران عضو بومی باشگاه هسته‌ای جهان

یافت. این در حالی بود که در سال ۱۹۷۵ مقامات اداره کل تحقیق و توسعه انرژی امریکا فهرستی از کشورهایی را که احتمال دستیابی به سلاح هسته‌ای داشتند اعلام کرد که نام ایران در میان این کشورها به چشم می‌خورد.

■ **چه گرفتیم؟**

اما پس از انقلاب، اگرچه جمهوری اسلامی ایران تا سال‌ها به واسطه حضور در یک جنگ تمام عیار نتوانست روی توسعه برنامه هسته‌ای خود تمرکز کند، اما با پایان یافتن جنگ، جمهوری اسلامی که به دنبال بازسازی و سازندگی کشور بود، توسعه فعالیت‌های صلح‌آمیز هسته‌ای خود را در دستور کار قرار داد اما این توسعه تفاوت بزرگی با توسعه‌طلبی‌های رژیم پهلوی داشت.

تفاوت این دو پروژه آنجا بود که نخست جمهوری

اسلامی ایران هیچ برنامه‌ای برای ساخت سلاح هسته‌ای نداشت و سیاست بهره‌گیری صلح‌آمیز از انرژی هسته‌ای را سرلوحه کار خود قرار داد و دوم تأکید مقامات کشورمان در تمامی این دوره‌ها بر بهره‌گیری از توانمندی‌های بومی متخصصان کشور بود. بر همین اساس بود که جمهوری اسلامی ایران توانست با بهره‌گیری از تسوان داخلی خود و کمی بعدتر از آن دانشمندان کشورمان موفق شدند به تولید چرخه کامل سوخت هسته‌ای در مقیاس آزمایشگاهی دست پیدا کنند؛ اتفاقی که باعث شد ایران به باشگاه هسته‌ای جهان بپیوندد و جزو معدود کشورهای باشد که این تکنولوژی را در اختیار دارد.

اما هم‌زمان با این اقدامات، برنامه توسعه رآکتور آب

کوتاه

امیر حاتمی:

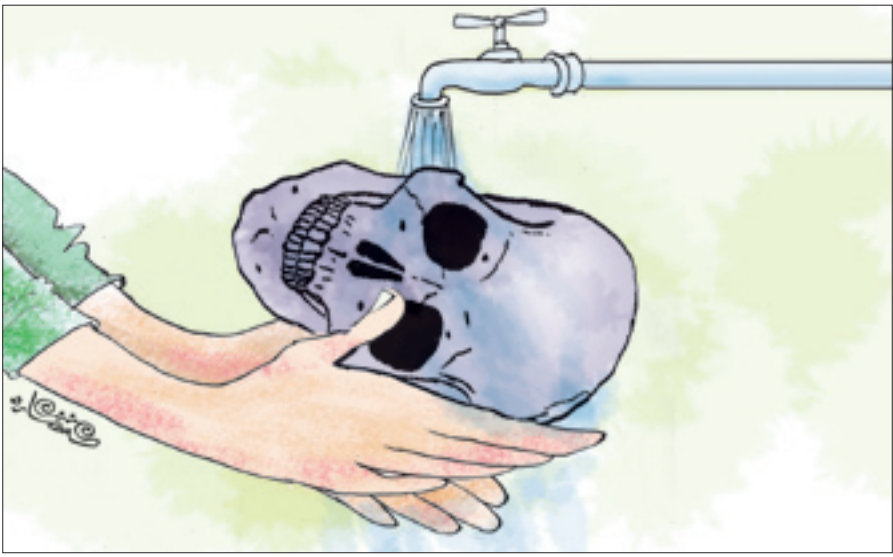
نیازهای دفاعی خودمان را در همه بخش‌ها تأمین می‌کنیم

است، گفت: امروز به بسیاری از جنبه‌های استقلال رسیده ایم و نیازهای دفاعی خودمان را در همه بخش‌ها تأمین می‌کنیم.

وی با بیان اینکه آنهایی که در طول دوران دفاع مقدس از در اختیار گذاشتن سیم‌خارابا دانستند، امروز باید وضعیت دفاعی جمهوری اسلامی ایران را ببینند. اظهار داشت: هر کجا که نیاز باشند دستاورد های دفاعی خود را تغییر یا ارتقا دهیم، قادریم آن را یک محصول جدید تبدیل و از آن استفاده کنیم. امیر حاتمی با اشاره به امنیت پایدار جمهوری اسلامی ایران در منطقه خاطر نشان کرد: خدا را شاکریم در منطقه‌ای که ملو از ناامنی است، کشور ما در امنیت کامل به سر می‌برد و کسانی که می‌خواهند در این کشور فعالیتی انجام دهند یا سرمایه‌گذاری کنند با آرامش خاطر به کار خود مشغولند.

چه رابطه‌ای میان تطهیر رژیم پهلوی و سفیدنمایی نظام سلطه وجود دارد؟

تطهیر شاه- بزرک غرب؛ دوروی سکه عادی‌سازی روابط ایران- امریکا

مستندات تاریخی چنین ادعاهایی را رد کرده و اثبات می‌کند محمدرضا شاه‌انگیزه و دغدغه‌های برای توسعه و آبادانی کشور نداشته و آنچه برای وی اولویت داشته، خوشگذرانی فردی بوده است. فرح پهلوی در مصاحبه‌ای با رادیو بیس آنجلس به مناسبت سالروز سقوط رژیم پهلوی درباره مذهب شاه و اعتقادات مذهبی او می‌گوید: «شاه اعتقادات مذهبی نداشت و به خصوص در این سال‌های آخر حکومتش که مرتباً مورد مد و چاپلوسی قرار می‌گرفت به شدت بی‌دین شده بود و حتی بدش نمی‌آمد که توصیه‌امیر عباس هویدار را به کار ببرد(هویدا از شاه خواسته بود رسمیت دین اسلام را لغو و به پهلایان اجازه فعالیت گسترده بدهد) اما از مردم به شدت می‌ترسید و وحشت داشت که مردم علیه وی دست به شورش بزنند به همین خاطر از هویدا خواست دولت در خفا وسیله رشد پهلایان را فراهم کند.» (مجموعه مقالات، سقوط، پیشین، ص ۶۹۲)

■ **هزینه‌های نظامی مناطق با منافع امریکا**

در حالی خریداری تسلیحات نظامی به عنوان یکی از دستاوردهای محمدرضا شاه عنوان می‌شود که بر اساس اعتراضات برخی از نزدیکان شاه چنین خریدهایی منطبق با منافع امریکا صورت

۵۴۰۲ | روزنامه جوان | شماره ۲۰۷

سنگین اراک نیز ادامه پیدا کرد و ایران توانست در این رآکتور آب سنگین تولید کند، اگرچه در ادامه این رآکتور بر اساس برجام فعالیتش متوقف شد اما جمهوری اسلامی ایران پیگیری این موضوع است که در آینده نزدیک رآکتوری جدیدتر با قابلیت‌هایی بالاتر در این مرکز نصب کند.

علاوه بر این باید گفت که ایران توانسته در این مدت مقادیر زیادی محصول آب سنگین به کشورهای خارجی بفروشد و روندی تجاری به برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای خود بدهد. یکی دیگر از نکات مهم برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای ایران، تولید انبوه اورانیوم غنی‌شده در داخل کشور بود. این در حالی است که پیش از انقلاب رژیم پهلوی برای خرید این اورانیوم مجبور بود به کشورهای بیگانه التماس کند.

شاید نقطه عطف برنامه هسته‌ای ایران را بتوان دستیابی کشورمان به تکنولوژی ساخت ماشین‌های سانترفیوژ و تشکیل زنجیره‌های غنی‌سازی دانست که در داخل کشور صورت گرفت و متعاقب این اقدام نیز ماشین‌های پیشرفته TRA که سرعت غنی‌سازی بسیار بالاتری نسبت به نسل فعلی فعال دارد، در داخل کشور تولید شد.

در کنار اینها باید ساخت صفحات سوخت، تولید رادیدوارها، به کارگیری انرژی هسته‌ای در پروژه‌های کشاورزی و پزشکی را نیز باید به دستاوردهای کشورمان پس از انقلاب اضافه کرد.

حال با جمع بندی این اقدامات باید این نکته را تصریح کرد که تمام این فناوری‌ها به دستمان توانمندمتخصصان داخلی تولید شده و شاید بخش کوچکی از این تکنولوژی‌ها واردات از کشورهای خارجی باشد که آن هم بدون شک تحت نظر و کنترل دانشمندان کشورمان صورت گرفته است، از این رو باید گفت که اگرچه این روزها بنا به مصلحت جاری کشور، بخش مهمی از برنامه صلح‌آمیز هسته‌ای کشورمان متوقف شده، اما دانشمندان کشورمان به رغم تمامی تحریم‌ها توانسته‌اند به دستاوردهای بسیار چشمگیری دست پیدا کنند و ایران را به عنوان یکی از ابرقدرت‌ها در به کارگیری صلح‌آمیز دانسته‌های در سطح جهانی معرفی کنند؛ اتفاقی که شاید مقامات رژیم پهلوی آن را در رؤیای خود نیز نمی‌دیدند…

حاجی دلگانی:

ایران هیچ‌گونه الحاق یا اصلاح یا ورود مجدد به برجام نخواهد داشت

مجلس شورای اسلامی نیز در خصوص اصلاح برجام با مذاکره مجدد موضع خواهد گرفت، کما اینکه در شرایط کنونی طرف‌های ۵+۱ از مفاد برجام استفاده بیشتری نسبت به جمهوری اسلامی نمی‌کنند، بنابراین نمی‌توانند مدعی غیرقابل فهم بودن بخش‌هایی از توافقنامه شوند و از تضرر خود در این باب سخن گویند. وی افزود: آنها در شرایط کنونی باطرح پیشنهادهایی چون اصلاح برجام یا مذاکره مجدد به دنبال درست کردن خوراک برای کسانی هستند که موافق این سندن بودند. جمهوری اسلامی در حوزه برجام به تمام تعهدات خود پایبند بوده است، حال آنکه طرف‌های مقابل به‌طور ناقص به تعهدات خود عمل کردند.

عضو فراکسیون نمایندگان ولایی مجلس

تأکید کرد که ایران هیچ‌گونه الحاق یا اصلاح یا ورود مجدد به برجام به واسطه عده‌ای تحت عنوان کارشناس یا افراد مستقل هم نخواهد داشت.

به گزارش خانه ملت، حسینعلی حاجی‌دلگانی در خصوص اقدامات امریکایی‌ها برای تشکیل کمیته اصلاح برجام و هماهنگی آنها با اروپا‌ها، گفت: جمهوری اسلامی ایران هیچ‌گونه الحاق یا اصلاح یا ورود مجدد به برجام را نخواهد داشت، در صورتی که برخی طرف‌ها تحت عنوان کارشناس یا افراد مستقل وارد مذاکره شوند نیز برای ما غیر پذیرش است.

نماینده مردم در شاهین شهر، میمه و برخور، تصریح کرد:

دنیای مجازی

■ **اعلام وصول طرح سؤال از رئیس‌جمهور**

جبار کوچکی نژاد نماینده مجلس شورای اسلامی طی خبری توثیتری از اعلام وصول طرح سؤال از روحانی خبر داد. پیش از این اعلام شده بود ۷۶ نفر از نمایندگان مجلس با امضای نامه سؤال از رئیس‌جمهور، پیگیر حضور وی در خانه ملت در خصوص پاسخگویی پیرامون وضعیت اقتصادی کشور و همچنین مؤسسات مالی و اعتباری شده بودند. کوچکی نژاد نوشته است: طرح سؤال از رئیس‌جمهور با حدود ۱۰۰ امضا اعلام وصول شد، به زودی باید در مجلس حضور پیدا کند.

■ **اینها عوامل فروپاشی هستند یا ری استار تی‌ها؟**

وحید یامین‌پور در توثیتی نوشت: به اتهام خرابکاری تبعید شده بود و در تبعید فقط نان و پنیر می‌خورد، می‌گفت ما در حال مبارزه‌ایم. امروز یک مسئول بلندپایه است؛ ویلای هزار متر از شیرمان دارد و عروسی فرزندانش را در هتل‌های پنج ستاره می‌گیرد. اینها عوامل فروپاشی هستند یا ری استار تی‌ها؟

■ **ایجاد فرصت‌های شغلی با استغفای مسئولان**

آدم بن حوا در مورد مسئولان چند شغله می‌نویسد: مدیر و مسئول داریم تو این مملکت که اگر به صورت کلی از همه شغلاش استعفا کنه، فتنگ چند درصد به فرصت‌های شغلی موجود در کشور افزوده میشه!

■ **طعنه رشیدپور به اهالی رسانه**

امیرعلی صفا در توثیتی از طعنه رضا رشیدپور به اهالی رسانه و پس از نشست خبری با رئیس‌جمهور نوشته است: رشیدپور طعنه خیلی خوبی به اهالی رسانه زده، نوشته این همه من رو تحت فشار قرار دادید که تخصص و شجاعت سؤال از رئیس‌جمهور رو نداشتی. حالا لوج شجاعت همه اهالی رسانه‌تون این بود که یا صدای اعتراضات مردم را شنیدید؟ و رمز پیشرفت چیست؟ تازه شما دوساعت وقت داشتید من یک ساعت!

■ **اشتباه نیروهای امنیتی نهاد ریاست‌جمهوری**

کاربری به نام جنلی در مورد تیراندازی برای متوقف کردن مردی که با سلاح سرد می‌خواست وارد نهاد ریاست‌جمهوری شود، نوشته که به نظر نیروهای امنیتی نهاد ریاست‌جمهوری تندروی کردن، تاج‌زاده و صادقی و زیباکلام و کرپاسنجی رو میاوردن با طرف مذاکره کنن، سر هر چهار تاشون رو قطع می‌کرد، بعد گارد امنیتی با تیر میزدنش!

ادبیات

زینب عامری

مؤلفه‌های قدرت جمهوری اسلامی ایران

قریب ۴۰سال پیش مصداق باچنین روزی مرحله‌نخست‌مقدم برای برپایی یک حکومت اسلامی به بار نشست. مردم رانده شده از بی‌عدالتی و استبداد برای برپایی جمهوری اسلامی به پاخاستند یا حکومت‌اسلامی؟ این یکی از شائبه‌هایی است که همواره آلت دست مخالفان نظام برای ایجاد جو تردید عمومی در جامعه بوده است. وصیتنامه امام(ره)، تاریخ معاصر و سیر حرکتی مردم استنادات خوبی برای پاسخ به این سؤال و چرایی و چیستی جمهوری اسلامی است. تأکید امام(ره) در من وصیتنامه خود بر «نظام جمهوری اسلامی» است که متشکل از سه عنصر جمهوری، اسلامیت و حکومت می‌باشد. این تأکید نشان دهنده آن است که جمهوری اسلامی جز با ساختارسازی محقق نمی‌شود و «نظام» مسئول مستقیم تحقق ایدئولوژی جمهوری اسلامی است و اینگونه نیست که بتوان اسلامیت و جمهوری‌ت نظام را در جامعه‌ای که «فکر بیبنی» آن درست عمل کرده باشد به جدال یکدیگر فرستاد. اگر امروز مانور ضدانقلاب و انقلابی‌انما روی این موضوع است باید نقض را در «قدم چران‌سازی تبیینی مطلوب» برای مردم یافت که رهبری بارها تحت عنوان جهاد کبیر بر آن تأکید داشته‌اند و نه خود ایدئولوژی. به نظر می‌رسد بررسی این مهم که نظام اسلامی در چهار دهه گذشته که فرصت کمی نبوده است چه میزان در تحقق ایدئولوژی جمهوری اسلامی موفق بوده و قیاس آن با مدل‌های مشابه ادعایی بتواند این شائبه را به چالشی جدی بکشد:

۱- مهم‌ترین مالک تحقق جمهوری در منابع بین‌المللی مانند «جمهوری افلاطون» شاخص قدرت مردم یا همان چیزی است که در فرهنگ سیاسی غرب به دموکراسی تعبیر می‌شود. گزارش خود از Euronews در گزارش شاخص مردم‌سالاری کشورها در سال ۲۰۱۷ تنها تحت عدم ارتقای ایران در این جدول را عدم آزادی‌های مدنی(براساس مدل تعریفی غرب)ماند و از رپایی آن از رفتار جمهوری اسلامی در سایر شاخص‌های مردم‌سالاری (یعنی کتکر گرویی، انتخابات و اجرایی) بی‌نیامنی است. بی‌نیامنی است که گوئی آن است که حتی اکنونمست نیز برای به چالش کشیدن جمهوری اسلامی قادر نیست روی پارامترهای مردهسالارانه مانور دهد و تنها دستنویز آن «آزادی‌های مدنی و اجتماعی» است که متأثر از مؤلفه اسلامیت جمهوری اسلامی تعریف مقتضی خود را دارد واز همین روست که جمهوری و اسلامیت نظام همیشمانی می‌یابند.

۲- مؤلفه دیگر «قدرت چرخشی و عدم انحصار قدرت» است. نظام جمهوری اسلامی در این میدان حرف‌های فراوان برای گفتن دارد و آن را

بر دو محور بنا کرد:

الف) خروج حاکمیت از سلطه قدرت‌های استکباری و استبدادی که نظام جمهوری اسلامی در قیاس با رژیم پهلوی بسیار موفق عمل کرد. در ساختار پیشین قدرت ایستا و در ید امریکا و یک کشور اروپایی یا کمونیست قرار داشت. حسین فردوست می‌نویسد: «در وابستگی بی‌حد و حصر رضا شاه همین بس که چرچیل و روزولت اعتراف کردند او را خود آوردیم و خود برداشتیم» در حالی که جمهوری اسلامی یک آورده جمعی بر پایه مشروعبت الهی و مقبولیت مردمی بود.

ب) فضای باز برای کتکر گفتمان‌ها در قالب انقلاب اسلامی نیز منجر به پیدایش جامعه چند حزبی اما موحد می‌شود. فارغ از تأیید یا نقاد- نشانه‌ها مهمی بر قدرت چرخشی و توزیع قدرت در طبقات مختلف فکری است. گسترش رسانه‌ها، مطبوعات و فضای مجازی ماحصل همین «عدم راعاب از قدرت رقابتی» در چارچوب نظام است که در قیاس با مدل‌های جمهوری یا پارلمانی دیگر مانده ترکیه یا پذیرش اجتماعی بیشتر رویه‌رو بوده است. اجزایب در ترکیه (در بازه زمانی مشابه) تنها توانست در شمال لایتک و کمی دین‌گرا تر نمود یابد. این می‌توان گفت نظام پارلمانی در ترکیه (که از حیث کتکر فرهنگی شبیه ایران است) در توزیع قدرت موفق عمل کرده است یا آل سعود که تلاش بسیار کرد که حکومت فقهی اسلامی به نظر آید و یا شاهنشاهی نظام ایران را غیرمشروع و غیر اسلامی خواند، طبق آمار همان اکنونمست در رده کشورهای مطلق گرا و بسیار ضعیف در حیطه توزیع قدرت قرار گرفت و یک حکومت اریستوکراتیک (نژادپرستانه دین‌نما) تشکیل داد و نه دموکراتیک!

۳- توجه به توزیع برابر امکانات و منابع ویژگی دیگر جمهوریخواهی است که امروزه با شاخص توسعه انسانی سنجیده می‌شود. نظام جمهوری اسلامی در این میدان در آمار و ارقام سیاسی جهان، دیگر با کلمات بی‌نیامنی و مانند آن شناخته نمی‌شود. طبق گزارش سازمان ملل با افزایش ۳۳۷۰ درجه‌ای بالاترین رشد HDI، از چهار دهه‌ای که با شاخصه‌های کم‌ترین فراوان نظام ایران را مرگ و میر، افزایش ۸۸درصدی سواد اجتماعی (در طبقات مختلف تحصیلی)، افزایش ظرفیت چهار برابر بخش خصوصی، افزایش ۲۵سال امید به زندگی و … از عوامل ابرز رضایت سازمان‌ها پیداشت جهانی آن روند رو به رشد سلامت و کیفیت زندگی در ایران برابر باسئالات است و این مهم تنها با یک حرکت تدریج شده سازمانی یعنی جمهوری اسلامی و ساختاری یعنی نظام اسلامی محقق گردیده و مؤکد جدایی‌ناپذیری این دو بال برای آوج گرفتن انقلاب اسلامی است. تعالی معنوی و رشد «عقلانیت فراانزاری» پس از انقلاب در ایران که نمونه آن حتی در نظام‌های مشابه هم دیده نمی‌شود و بیان آن فراتر از یادداشت پیش روست، بر جامعیت گفتمان انقلاب اسلامی می‌افزاید. می‌توان روی این حقیقت تأمل کرد که نظام جمهوری اسلامی طی چهار دهه از عمر خود حرکتی رو به جلو، بدون توقف و قابل قبول داشته که شاید نمونه تمام نه، اما نمره قبولی از آن خود می‌کند اما نیاز به بازبینی‌های کم‌تره جهت یافتن نقاط ضعف را نیز یادآور می‌شود تا عملکرد رضایتبخش تری در حیطه تحقق منافع جمعی (نه صرفاً فردی) ارائه‌سازد. آماره دیگری کاتر و مقبول‌تر از ایدئولوژی «نظام جمهوری اسلامی» متصور نمی‌نماید.